

STANISŁAW KONTKIEWICZ

Wspomnienie pośmiertne

napisał R. Krajewski

Stanisław Kontkiewicz (junior) urodził się dn. 26. IV. 1883 r. w Krzywym Rogu na Ukrainie — jednakże już dzieciństwo swe od r. 1886 spędził w Dąbrowie Górniczej gdzie jego ojciec, inż. górniczy i znany geolog (Stanisław Kontkiewicz senior) pracował w tym czasie na kop. Flora.

Zainteresowania górnictwem i geologią okazały się dziedziczne, gdyż po ukończeniu w Sosnowcu szkoły średniej realnej w r. 1901 i przejściowych studiach na Politechnice Warszawskiej do chwili jej zamknięcia w r. 1905 wstępuje na Akademię Górniczą we Freibergu. Studia te poprzedziła 2-letnia praca w kopalniach Zagłębia Dąbrowskiego w charakterze robotnika. Przeszedłszy w tym czasie wszelkie typy dołowej pracy górniczej posiadał już jako młody student gruntowną znajomość swego przyszłego fachu i doskonałą znajomość ciężkich warunków pracy podziemnej. Na Akademii Górniczej we Freibergu Stanisław Kontkiewicz uzyskuje w r. 1907 z odznaczeniem dyplom inżyniera mierniczego, a w rok później z tym samym stopniem dyplom inżyniera górniczego.

Pracę zawodową rozpoczyna w Zagłębiu Dąbrowskim od kopalnictwa węglowego pracując jako sztygar na kop. Renard a następnie jako inż. asystent na kop. Kazimierz. Już jednak w r. 1912 przerzuca się na kopalnictwo rud i pracuje jako zawiadowca kopalni kolejno w górnictwie rud żelaznych, w Towarzystwach Hantke i Praszka Pilawa w rejonie Częstochowskim do r. 1924, a w kopalnictwie rud cynkowych rejonu Tarnowskich Gór do r. 1928. Szczególne zainteresowania w tym czasie poświęca poszukiwaniom górniczym.

W r. 1929 przechodzi w charakterze dyrektora technicznego do Towarzystwa Eksploatacji soli potasowych

w Kałuszu. Na tym stanowisku pozostaje przez lat pięć. Czuje się jednak stale związany typem pracy i środowiskiem z rejonem Częstochowskim i Zagłębiem Dąbrowskim tak, że po przejściowej pracy w Min. Przemysłu w Warszawie chętnie wraca w r. 1934 do kopalnictwa rud żelaznych w tamtych obszarach tym razem jako dyrektor kopalń Wspólnoty Interesów. Odtąd zagadnieniom związanym z rudami żelaznymi poświęca się zupełnie, dążąc przede wszystkim do usystematyzowania eksploatacji, ścisłego powiązania poszukiwań z wiedzą geologiczną i ujmowania wyników tych prac w trwałą formę dokumentarną. Dotyczy to zwłaszcza złóż rud żelaznych jury brunatnej obszaru Częstochowskiego, dla których staje się doskonałym znawcą. Równocześnie gromadzi ogromny materiał archiwalny i zbiory, reprezentujące typy tutejszych skał złożowych, rud oraz związanej z tą serią bogatej fauny.

W okresie okupacji po przejściowych aresztowaniach przez Niemców przebywa nadal w Częstochowie, pracuje najpierw jako dozorca wierceń poszukiwawczych, następnie jako urzędnik Biura Dozoru Kotłów. W tym czasie porządkuje swe materiały i przygotowuje je do publikacji, konkretyzując myśl o celowości eksploatawania obok normalnie wydobywanego poziomu jeszcze tzw. górnego poziomu rud częstochowskich, uważanego za na ogół nierentowny.

Z chwilą wyzwolenia wraca natychmiast do pracy nad zorganizowaniem kopalnictwa rud żelaznych i przez lata 1945-46 jako dyrektor kieruje Zjednoczeniem Kopalń Rud Żelaza i Topników a potem gdy mu stan zdrowia na to już nie pozwala — pozostaje jego doradcą technicznym do r. 1949. Za swą działalność przy uruchomieniu zdewastowanych kopalń otrzymał w r. 1947 Złoty Krzyż Zasługi.

Równocześnie od r. 1946 rozpoczyna wykłady z zakresu górnictwa na Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie a w r. 1947 po przeprowadzeniu habilitacji zostaje kierownikiem Katedry Górnictwa Ogólnego na Wydziale Geologiczno-mierniczym tejże uczelni. Tu wyklada górnictwo ogólne i eksploatację rud żelaza. W tym też czasie opracowuje materiały zebrane w ciągu swej działalności w przemyśle, w związku z czym ogłasza szereg artykułów w „Hutniku“. Publikuje też w tym czasie kapitalną swą pracę „Częstochowski obszar rudonośny i jego zasoby“ oraz przygotowuje następne, pt. „Eksploatacja rud żelaza w Polsce“. Z dużej tej w 3-ch tomach zamierzonej pracy — przygotował do druku pierwszy. Umarł w Krakowie dnia 28 kwietnia 1951 r.

W swej zawodowej pracy górniczej Stanisław Kontkiewicz kładł ogromny nacisk na nauki geologiczne, których podstawowe znaczenie dla rozwoju kopalnictwa wybitnie doceniał. Znajduje to wyraz także w jego publikacjach, dotyczących zwłaszcza rud żelaznych, przede wszystkim w jego pracach

ostatnich, które wiele lat będą skarbnicą wiadomości dla badaczy zagadnień rudonośności obszaru Częstochowskiego.

Oceniając całość spuścizny naukowej nieodżałowanej pamięci Stanisława Kontkiewicza należy podnieść jej podstawowe znaczenie na tle ubogiej literatury dotyczącej naszych rud żelaza. Pełni on w niej rolę łącznika, przekazującego geologii wyniki praktycznych osiągnięć górniczych a z drugiej strony umiającego zainteresować wiedzę geologiczną na rzecz przemysłu. Ta strona jego działalności znalazła swój wyraz również w szeregu wykonanych przez niego ekspertyz oraz pracach wielu komisji przemysłowych, w których uczestniczył — by wymienić ważniejsze np. Komisja dla badań fosforytów niezwiśkich, Komisja dla podniesienia produkcji rud żelaza w Polsce, Kollegium Górnicze itd.

Osobiste zainteresowania naukami geologicznymi uzewnętrzniło się także u Zmarłego w systematycznym gromadzeniu zbiorów geologicznych. Dzięki temu powstały dwie wartościowe kolekcje — paleontologiczna, dająca pełny przegląd fauny serii rudonośnej rejonu częstochowskiego i mineralogiczna, reprezentująca wiele minerałów kruszcowych bardziej znanych złóż światowych oraz typy rud i skał złożowych rejonu Częstochowskiego.

BIBLIOGRAFIA

prac Prof. Stanisława Kontkiewicza

1. O rudach żelaznych na ziemiach byłego Królestwa Kongresowego. *Czasopismo Górniczo-Hutnicze* 1919.
2. Zastosowanie wykresów Ganta w górnictwie. *Przegląd Organizacji*, Warszawa 1928.
3. Kopalnictwo i przeróbka mechaniczna soli potasowych na Podkarpaciu. *Gazeta Rolnicza*, Warszawa 1932.
4. Przeróbka i wzbogacanie soli potasowych w Kałuszu. *Przegląd Górniczo-Hutniczy* 1932.
5. Kopalnictwo rudy żelaznej w Polsce. *Przegląd Górniczo-Hutniczy* 1937.
6. Zagadnienie kosztu własnego krajowych rud żelaznych. *Hutnik* 1938.
7. Możliwości rozwojowe kopalnictwa rud żelaznych w Polsce. *Hutnik* 1938.
8. Złóża rudy żelaznej w Polsce, jej zasoby, wydobycia oraz możliwości produkcyjne. *Hutnik* 1945.
9. Gospodarka niemiecka w kopalniach rudy żelaznej na obszarze częstochowskim. *Hutnik* 1945.
10. Rola inżyniera górnika w kopalnictwie rudy żelaznej w Polsce. *Hutnik* 1945.
11. Rudy żelazne w Polsce. Wiedza o Polsce 1948.
12. Częstochowski obszar rudonośny i jego zasoby. — Nakładem CZPH, Katowice 1949.
13. Złóża rud żelaznych. Atlas. Część I. *Skrypt BPS AGH*. Kraków 1949.
14. Złóża rudy żelaznej w południowej części Ziemi Wieluńskiej. *Hutnik* 1950.